

Syttyi sota taivaassa

514
28.4.96

TEATTERI

Isidor Stok: Luomisen komedia, ohjaus Helka Kuusiluoto, puvut ja lavastus Jaana Salonen, rooleissa mm. Pertti Virtanen, Megi Mustonen, Tommi Virhiä, Markus Raitolampi, Marko Palin, Riitta Dersten, Sanna Salonen, Marja Tuomola, Helka Kuusiluoto. Porin työväenopiston näytelmäpiirin Monikasvojen ensi-ilta 23.4.

Helka Kuusiluodon jäähyväisohjauksesta, Isidor Stokin *Luomisen komediasta* on kehkeytynyt Monikasvojen historian kutkuttavimpia näytteitä. Pitkänlaiseksihan tarina on venytelty, näyttämöilmeeltään se on monin paikoin paikalleen pysähtynytkin, ja vanha kunnon resepti tiivistämisestä lisää imua taatusti. Mutta silti.

Luomisen komedia sisältää runsaasti ilkaivoivaa revitystä maan luomisesta, taivaallisesta hierarkiasta tai vallan patriarkaattista, enkelimaailman ja ihmisen kapinasta. Näiden jänniteiden varaan Stok on maailmansa luonut kuin mestari yön ja päivän. Monikasvot välittää Stokin hulvatonta kritiikkiä kaiken tarkoituksesta ja tarkoituksettomuudesta niin, että Helka Kuusiluodon parinkymmenen vuoden opetus- ja ohjaustyö saavat tulkinnasta verrattoman päätöksensä.

Eevoja on esityksessä kolme, kuten Aatamejakin. Ajatus on tekstin evoluutioidean kannalta toimiva, ja kun lopuksi näyttämölle paarustavat 500-vuotishäitään viettävät ihmiskunnan kantavanhemmat, isketään komeasti Stokin siihen käsitykseen, että paratiisielämä ei ole täyttä ihmisen elämää tai että paratiisielämä on tässä maailmassa kahden ihmisen vastusten ja rakastamisen täyttämän elämän vuorotte-
lua.

Vanheneminen alkaa Monikasvojen esityksessä tosin jo paratiisioloissa, mikä ei taida aivan vastata "totuutta" eikä stokilais-takaan näkemystä inhimillisestä kasvusta vasta silloin, kun on otettu vastuu omasta elämästä luonnollisten rajoitusten vallitessa.

Pääarkkitehdin pallo hukassa

Stok on tehnyt Luojaista miesnäkökulmais-
sen diktaattorin, jota enkelit välistä jallittavat ja ainakin juhliivat tahollaan. Yhdeltäkin oleenolta on siipi sen verran maassa, että

lentämisen sijasta on pakko turvautua apostolinkyytiin. Enkelit tähtikatraana tai vaikka sihisevinä kaskaina ovat pirtsakasti muotoiltu kollektiivi, jonka kanssa taivaallinen isä on helisemässä, mikä taas vastaa aivan hyvin jopa Ison Kirjan ilmoitusta kapinasta taivaassa.

Jaana Salosen lavastus on työväenopiston hankalassa tilassa runsas, kekseliäskin. Heikonpuoleisesta savesta kyhättyt kaksi elotonta mallinukkea ovat riemukkaasti se lähtökohta, jolta pohjalta meistä on sitten kehittynyt vajavaisia tapauksia. Kun pääarkkitehtina heiluva Pertti Virtanen ei vakuuta suunnittelukyvyillään, niin jo hänen hahmonsa kautta ollaan asian ytimessä. Tietysti Virtasen ilmaisuun kaipaisi lisää myös sisäistä liikkuvuutta, mutta pelkätään ajatusten ulkoinen muotoilu ja Virtasen hallitseva olemus yömyssyineen luovat riemukkaan ristiriidan luoja ja suuritöisen luomisen välille.

Eevoihin on rakentunut lopulta tarkka kaari vain omista lähtökohdistaan maailmaa katselevan "koe-Eevan" (Lilithin) itsekkyydestä lämpöisen äidilliseen Eevaan, joka yhtä kaikki alkaa myös vaatia muutosta, tunnetuin seurauksin. Marja Tuomolan Eevassa on näkyvissä tätä naisen kasvua hyvänä ilmaisuna, ja Markus Raitolammin liikekielenkin kautta jäsentämästä Aatamista siirrytään huolellisesti näyttelevän Marko Palinin Aatamiin numero kaksi. Lopulta Aatami ja Eeva ovat kypässä iässä, viisastuneina, elämän käsikirjoituksen tuntevina, osansa oivaltaneina.

Kavala käärme yhä vakuuttava

Päärooleihin Monikasvot on saanut osavia harrastajia, ja sävykkäimmin heistä tulkitsee osansa Megi Mustonen arkkienkelistä käärmeeksi verhoutuvana demonina. Hän replikoi samoja vuorosanoja yhdessä toisen kapinakenraalin, Tommi Virhiän kanssa saaden Luojaan vastustamiseen näin lisätehoa. Käärmeeseensä Megi Mustonen on seksuaalisten ilmeiden ja eleiden avulla, vieläpä eroottista ranskan mercitä myöten, ladannut Eevan vakuuttavaa puhtia.

Monikasvojen garderobista enkelit hakevat siipensä, brontosaurusta vedetään evoluution esilehmänä näyttämöllä tarttuvan laulun tahdittamana, Virhiän piru saa pakata kimpunsa ja kampunsa kapsäkkiinsä ja suoriutua alas taivaasta ja niin edelleen. *Luomisen komedia* vilisee herkulisia yksityiskohtia, ja siksi on iso vahinko, että se juuttuu moniin aiheisiinsa, kertaa ja kelaa taas, kun olisi pitänyt leikata, lyhentää ja iskeä. Mutta kuten nähtiin, ongelmansa on ollut suunnittelijoilla alusta asti.

Risto Ojanen

Kuva Pertti Lahtinen

Pertti Virtanen Luojana mietiskelemässä suuren suunnitelmansa jatkoa Isidor Stokin näytelmässä Luomisen komedia, jonka Porin työväenopiston näytelmäpiiri Monikasvoille on ohjannut Helka Kuusiluoto. Luojan airuina enkelistöön kuuluvat Anne Halmela ja Ella Parkkinen.